

Družbeno upravljanje v Črni gori

Na letnih konferencah ZKJ in SZDLJ, ki so bile v prvi polovici letošnjega leta, so bili predmet posebnega razpravljanja tudi razni problemi družbenega upravljanja v Črni gori. Splošna ocena je, da so glede množičnosti organi družbenega upravljanja precej napredovali. Statistični podatki o sodelovanju državljanov v raznih družbenih poslih kažejo, da je leta 1955 v Črni gori bilo v 206 gospodarskih organizacijah 3.909 članov delavskih svetov. Če ne upoštevamo majhnih podjetij, predstavljajo ti 20.720 delavcev, kar med drugim govori o napredku, ki ga je dosegla Crna gora v razvoju gospodarstva, ker je leta 1939 bilo v Črni gori samo 1.300 delavcev.

Posebno pozornost pa zaslužijo podatki o organih družbenega upravljanja v republiki, od katerih veliko pričakujejo glede nadaljnje uveljavitve novega komunalnega sistema. Razen 536 odbornikov okrajnih ljudskih odborov (311 v okrajnih svetih in 225 v svetih proizvajalcev) dela v svetih in komisijah teh odborov okoli 400 državljanov. Razen 1.033 odbornikov občinskih ljudskih odborov zaposlujejo v tej republiki komisije teh odborov 737 državljanov, sveti pa 1.385. V 215 krajevnih odborih je zbranih 1.358 ljudi, od katerih so samo 397 hkrati tudi ljudski odborniki. V raznih organih družbenega upravljanja občine Titograd dela okoli 1.500 državljanov, v cetinjskem okraju okoli 5.000, v nikšićkem okraju 2.500, v ivanjskim okraju pa 3.500 državljanov.

V vaških občinah je več problemov

Kakor so pričakovali, so bili na tem področju doseženi večji uspehi v mestih kakor v vaških občinah. To je v določeni meri razumljivo, če upoštevamo, da vaške občine pogosto ne morejo zagotoviti materialne osnove družbenega upravljanja, da odborniki v večini primerov nimajo dovolj znanja in izkušenj in da se le s težavo znajdejo na svojem delovnem področju. Eno leto funkcioniranja novega komunalnega sistema je na primer pokazalo, da je delo svetov in komisij v mestnih občinah intenzivnejše kakor v vaških.

V sistemu družbenega upravljanja bi bili še bolj napredovali, če bi bila skrb za zboro volivcev, njihovo sklicevanje in vsebino večja. Ugotovljeno je, da je zanimanje državljanov za to obliko sodelovanja pri delu oblasti precej razvito. Zborom volivcev prisostvuje povprečno 50 odstotkov državljanov volilnega področja. Vendar bi bili lahko v tej smeri več napravili. Posebno pomemben je za delo zborov izbor vprašanj, ker kažejo izkušnje, da so zbori najbolj obiskani in najbolj polni vsebine, kadar so na dnevnem redu aktualni problemi kraja. V zadnjem letu dni zborov volivcev niso redno izvajali, kakor so pokazale letne analize dela ZKJ in SZDLJ. Ponekod so jih sklicevali edino le zaradi izvedbe volitev ali razpravljanja o družbenem planu občine. Ker so bili šodbi v občini po sprejetju družbenega plana s strani ljudskega odbora, je bilo naravno, da je imel zbor volivcev informativni značaj o gospodarski politiki občine in da ni mudil možnosti, da bi državljanji povedali svoje mnenje o problemih, ki naj bi bili rešeni.

V vrsti drugih družbenih organov zavzemajo posebno mesto šolski odbori, sveti v socialnih

vine kakor tudi za organiziranje potrošniških svetov. Podobno je s hišnimi sveti. Dejansko predstavljata največjo ovirno za njihovo delo v mnogih primerih pomanjkljiva materialna osnova.

Možne so spremembe v sestavi družbenih organov

Množičnost posameznih družbenih organov posebno pa njihov sestav je treba ponovno poudariti. V nekaterih organih imajo posamezni članji več družbenih funkcij, hkrati pa je številno delavcev majhno. To je najbolj razvidno iz primera okrajev Cetinje, Titograd in Plevlja. Od 445 odbornikov občinskih ljudskih odborov okraja Cetinje je le 86 delavcev. V svetu proizvajalcev okrajnega odbora je skoraj 50 odstotkov odbornikov uslužbencev. V svetih ljudskih odborov tega okraja je 74 odstotkov uslužbencev in le 8 odstotkov delavcev. Med njimi je 75 odstotkov članov, ki so zaposleni v ustanovah, za katerih delo je pristojen ustrezajoči svet.

V skupščini Zavoda za socialno zavarovanje v Titogradu je

Titograd

med 44 članji sveta le 5 delavcev, v bolnišnicah in zdravstvenih ustanovah tega mesta pa ni nobenega. V treh doslej izvoljenih potrošniških svetih so vsi izvoljeni državljani uslužbenci in gospodinjice. Od 199 članov svetov občinskih ljudskih odborov iz okraja Plevlja je 88 uslužbencev. Zanimivo je ugotoviti, da ima 87 odbornikov tega okraja hkrati 296 družbenih funkcij. V vaški občini Gradac tega okraja, kjer se razvija tudi rudarstvo, sodelujejo v svetih ljudskega odbora samo 2 kmeti

in 1 delavec, drugi pa so uslužbenci.

Ti podatki so bili povod, da se je na letnih analizah dela ZKJ in SZDLJ o njih nekaj več govorilo in da se podvzamejo do oženi ukrepi, da bi se ta položaj spremenil. Neglede na uspehe, ki so jih ti organi doslej dosegli, bi spremembe v sestavi pripomogle k boljši usmeritvi pri delu in vključitvi še širšega kroga državljanov v reševanje raznih problemov družbenega življenja.

V. Popović

UKREPI IN PREDPISI

Uredba o upravljanju vodnih skladov

Zvezni izvršni svet je sprejel uredbo, s katero regulira način upravljanja vodnih skladov in uporabo sredstev iz teh skladov. Vodni skladi služijo za finansiranje del, za zaščito pred škodljivim učinkovanjem voda in za njihovo racionalno izkoriščanje. V njih se zagotavljajo sredstva n. pr. za ureditev vodnega toka rek in prekopov ter za izvajanje del za obrambo pred popljavami, nato za gradnjo objektov, za preprečevanje škodljivega učinka voda in zaščito zemljišč, za vzdrževanje objektov na vodnih tokovih in podobno.

Obstajajo zvezni, republiški in okrajni vodni skladi. V vseh teh skladih se formirajo sredstva za isti namen. Uporaba teh skladov je usmerjena k obrambi pred škodljivim učinkovanjem voda in k izkoriščanju voda na ozemlju vse države.

Sredstva vodnih skladov se obrniti na sredstva v skladih, ki so naloženi pri Narodni banki, in iz podobnih dohodkov. Politično teritorialne enote lahko dajejo iz proračunskih sredstev dotacije vodnim skladom. Uredba določa, da je mogoče gospodarskim in iz drugih dohodkov, ki jih določijo posebni zvez. predpisi iz oblikujejo iz dohodkov za te sklade, ki jih predpišejo zvezni družbeni organi ali zvezni zakon, nato drugim organizacijam, ustanovam, pravnim osebam in državljanom, ki kakorkoli uporabljajo vode ali pa se poslužujejo objektov vodnega gospodarstva za zaščito pred škodljivim učinkovanjem voda, predpisati plačilo prispevka za vodne sklade.

Določeno je, da bo zvezni vodni sklad upravljalna zvezna komi-

sija za vodno gospodarstvo, republiške okrajne sklade pa bodo upravljali posebni upravni odbori skladov. Tako se za reševanje problemov vodnega gospodarstva angažirajo razen državnih upravnih organov tudi družbene, gospodarske, zadržne in druge organizacije.

Poudariti je treba, da sredstev vodnih skladov ne bodo trošili za

Povečan dotok taks v občinske proračune

Z odlokom o spremembah in dopolnitvah odloka o prodajnih cenah žita in žitnih proizvodov je bil spremenjen odstotek, po katerem se takse za mletje v vodnih mlinih in drugih mlinih na mlinске kamne plačujejo v korist občine. Po tej odločbi bo občinski proračun dobil za pospeševanje kmetijstva 75 odstotkov teh taks (doslej 25 odstot.). zvezni proračun pa 25 odstot. (doslej 75 odstotkov). Kakor je razvidno bo v prihodnje razmerje med tema dvema deloma ravno obratno.

Občinski ljudski odbori doslej niso bili dovolj zainteresirani za pobiranje te takse, ker je bil njihov delež v dohodkih od taks majhen. Zat so bili dohodki od taks mnogo nižji, kakor so možni. Mislijo, da o v bodoče zbiranje teh taks rednejše, ker je zanimanje občin sedaj precej večje. Taksa od valjenih mlinov se bo razdeljevala tudi v bodoče kakor doslej.

Podoben ukrep je bil podvzet tudi zaradi zboljšanja pobiranja mlevske merice. Podjetja, ki zbirajo merico od vodnih mlinov, bodo plačevala za vsak

osebne in materialne izdatke organov, ki opravljajo posle, niti za administrativne stroške vodnih fondov. Potemtakem morajo sredstva vodnih skladov služiti izključno za namene, ki so določeni z družbenimi plani in s programi skladov, to je za zaščito pred škodljivim učinkovanjem voda za izvajanje del za racionalno izkoriščanje voda. S to uredbo se izpopolnjuje sistem finansiranja po posebnih fondih, o katerih je bilo doslej sprejetih že vrsto predpisov in to s posebno nalogo, da okrepijo finančno disciplino ter družbeno kontrolo nad uporabo sredstev iz teh skladov.

Uredba o upravljanju dohodkov

Ta uredba določa osnovna načela organizacije uprave dohodkov. V vsakem državnem organu za finančne posle obstaja tudi uprava dohodkov, prav tako pa tudi v sestavi občinskega ljudskega odbora. Uredba tudi določa, kakšne organizacijske enote lahko imajo posamezne uprave za opravljanje določenih poslov, posebno glede dohodkov od prebivalstva in iz gospodarstva.

Posebaj moramo poudariti težnjo, da bi preprečili premeštanje uslužbencev uprave dohodkov na druga dela, zlasti pa vodilnih in strokovnih moči. Uredba zahteva soglasje višjega organa k sklepu nižjih organov o nastavitvi in razrešitvi vodilnih

in strokovnih uslužbencev v upravah dohodkov.

Pooblaščen uslužbenec uprave dohodkov so upravičeni, pregledovati knjige, obračune, dokumente in poslovne prostore ter zahtevati potrebna poročila in podatke. Zaskičujejo lahko odgovorne osebe in priče, lahko uporabljajo strokovnjake in izdajo naloge za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

Premije gostinskim podjetjem

Zvezni izvršni svet je sprejel sklep o dajanju premij sezonskim penzijskim gostinskim podjetjem in obratom. S tem sklepom je določeno, da se omenjenim organizacijam izplačujejo premije v breme zveznega sklada regresov in dotacij, ki bodo omogočile povečanje poslovnega prometa v turističnih objektih. Višina premij je določena za predsezono na 25 odstotkov, za sezono pa na 10 odstotkov od ustvarjenega prometa. Premije bodo sezonskim gostinskim organizacijam omogočile, da bodo oblikovale ugodnejši nivo cen penzijskih uslug, kar bo pripomoglo, da se bo dotok tujih in domačih turistov povečal. Trajanje sezone bo podaljšano, turistične zmogljivosti pa bodo izkoriščene v večjem obsegu.

S sklepom zveznega izvršnega sveta je bila za gostinske in turistične gospodarske organizacije odpravljena omejitev uporabe sredstev za samostojno razpolaganje. Ta odprava omejitve velja za nazaj od 1. januarja letos. S tem sklepom je bilo turističnim organizacijam omogočeno, da pravočasno opravijo potrebna dela za pripravo na sezono in da jih plačajo (nekateri izmed teh organizacij niso mogle izplačati opravljenih del, ker so imele blokiranih 20 odstotkov sredstev za samostojno razpolaganje).